

Kerngegevens gemeentelijk monument:

Monumentnummer	: GM079
Naam monument	: Hornerheide
Adres	: Hornerheide 1
Postcode en plaats	: 6085 NM Horn
Kadastrale aanduiding	: HOR02 sectie A nr(s) 1049
Coördinaten	: x: 192271 y: 359095
Bouwstijl	: Traditionalisme
Kerndatering	: 1927
Oorspronkelijke functie	: sanatorium
Huidige functie	: verpleeghuis
Architect	: M. Wagemans, Roggel

Typering van het monument:

Portiersgebouw van het voormalige Sanatorium Hornerheide.

Historie:

In 1921 stichtte het Limburgse Groene Kruis het "R.K. Limburgse Groene Kruis Sanatorium" voor tuberculosepatiënten. Het sanatorium werd gebouwd op een vrij geïsoleerde plaats, in een bosgebied aan de noord-westelijke zijde van de historische kern van Horn. Het ontwerp voor het terrein kwam van architect Geerts uit Zevenaar. In totaal verrezen er dertien houten gebouwen, te weten: vier patiëntenpaviljoens, twee voor mannelijke en twee voor vrouwelijke patiënten. Een hoofdgebouw waarin de medische en de administratieve dienst waren gehuisvest. Een dienstbodengebouw waarin het vrouwelijk, niet religieus, personeel was ondergebracht en vlak daarbij het zustershuis waarin de religieuzen leefden. Voorts bevonden zich op het terrein: een keukengebouw, waarin ook twee eetzalen waren ingericht, een badhuis en een magazijn dat niet alleen diende als opslagplaats maar ook als werkplaats. Verder verrezen nog een portierswoning, een pompgebouw en een kapel, die ongeveer in het centrum van het terrein tussen de paviljoens was geplaatst. Naast deze gebouwen werden er tevens op het terrein kleine lighuisjes geplaatst. De kapel en een behouden gebleven lighuisje zijn rijksbeschermd onder monumentnummers 517894 en 517895.

De gebouwen lagen niet zoals nu te midden van prachtige perken, gazons en dennenbossen, maar op een overwegend kale vlakte. In 1926 werd begonnen met het aanleggen van de genoemde perken en dennenbossen.

De behandelmethode in het sanatorium bestond voornamelijk uit het ondergaan van een 'openlucht rustkuur'. Deze kuur stond vrij veel beweging toe. De patiënten zaten buiten op stoelen en als ze koortsvrij waren, mochten ze gaan wandelen. Vanaf ongeveer 1930 maakte deze vorm van behandelen plaats voor de zogenaamde 'bedrust kuur', een therapie waarbij vrijwel geen beweging toegestaan was. Naarmate de genezing vorderde, kreeg de patiënt meer bewegingsruimte.

In de periode tussen de opening van het complex in 1921 en 1960 werd er op het terrein van Hornerheide veel gebouwd en verbouwd. Zo verrees in de loop van 1927 in plaats van het in januari van dat jaar afgebrande houten vrouwenpaviljoen, het geheel in steen opgetrokken Maria-paviljoen. In 1938 werd het in steen Lidwina-paviljoen in gebruik genomen. In 1952 werd het Ariens- en Poels-paviljoen gebouwd en in 1954 bouwde men een verpleegstershuis en een hoofdgebouw.

In 1960 veranderde de functie van het sanatorium in een longkliniek onder de naam "Maaslandkliniek". De Maaslandkliniek omvatte de Verpleeghuisafdeling, de Interne Kliniek en de Longafdeling. Vanaf het eind van de jaren zeventig werden er psychiatrische patiënten behandeld op Hornerheide, waarbij de naam "Maaslandkliniek" werd gewijzigd in "Stichting Hornerheide". In de jaren negentig volgden verschillende fusies met omliggende ouderencentra.

Ruimtelijke context:

Het object is gelegen in een landgoed aan de doorgaande weg tussen Horn en Heythuysen. Het portiersgebouw bevindt zich bij de ingang van het terrein.

Bouwmassa:

Het object bestaat uit één bouwvolume op een vrijwel vierkante plattegrond met afgeschuinde hoeken. De bouwmassa bestaat uit één bouwlaag, gedekt met een ingesnoerd, achzijdig tentdak. Het gebouw heeft een open karakter.

Dak:

Het ingesnoerde, achzijdige tentdak van de bouwmassa is gedekt met bruine leipannen en voorzien van een uitkragende houten bakgoot op consoles. De nok van het tentdak wordt bekroond door een keramische nokpiron.

Gevels:

Het pand is opgetrokken in bruinrode baksteen, gemetseld in een windverband en platvol gevoegd.

Voorgevel:

De asymmetrische voorgevel bestaat aan de linkerkant uit een loggia, die in het midden van de gevelopening is voorzien van een houten kolom die de sierlijke houten architraaf ondersteunt.

In de loggia bevindt zich het overdekte loket van de portiersloge.

Links naast de toegang tot de loggia is in de afgeschuinde hoek is een segmentboogvormige gevelopening aanwezig. Aan de rechterkant van de loggia is in de voorgevel is een raamopening met een houten raam voorzien van een vier-ruits roede-verdeling aangebracht. In de afgeschuinde hoek aan de rechterkant bevindt zich eenzelfde raamopening. Hiervan is echter het onderste deel uitgevoerd als een schuifraam, zonder roede-verdeling. Alle raamopeningen zijn voorzien van gemetselde rollagen en gemetselde onderdorpels.

Zijgevels:

In de rechter zijgevel bevinden zich twee ramen die identiek zijn aan het raam in de voorgevel. Helemaal rechts in de gevel rechterkant bevindt zich een portaal met segmentboogvormige opening in de gevel die de toegangsdeur tot de portiersloge bevat.

In de linker zijgevel zijn twee grotere ramen aanwezig met een zes-ruits roede-verdeling. De raamopeningen hebben een gemetselde rollaag en onderdorpel.

Interieur:

Het interieur is niet geïnventariseerd.

Erfafscheiding:

Niet van toepassing.

Bijzondere onderdelen:

De oorspronkelijke raamkozijnen en de leipannen en keramische nokbekroning.

Waardstelling:

Het object is van belang wegens zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap, cultuurhistorische waarde en meer in het bijzonder vanwege:

- de architectuurhistorische betekenis in relatie tot de esthetische kwaliteit van het ontwerp.
- de architectonische gaafheid van het exterieur.
Het object wekt een oorspronkelijke indruk of heeft veranderingen ondergaan waarbij het oorspronkelijke beeld herkenbaar is gebleven.
- als een plaatselijke uiting van een belangrijke (landelijke) architectuurstroming.
- het gebouw behoort tot het oeuvre van een belangrijke plaatselijke architect
- het bijzondere materiaalgebruik.
- de architectuurhistorische typologische en functionele zeldzaamheid in relatie tot de gaafheid van het object.
- het object is representatief voor een hoofdstuk uit de geschiedenis van de gezondheidszorg, meer in het bijzonder de medische strijd tegen tuberculose.

Bescherming:

Het interieur en exterieur van de op de bijgevoegde kaart aangegeven bouwmassa.

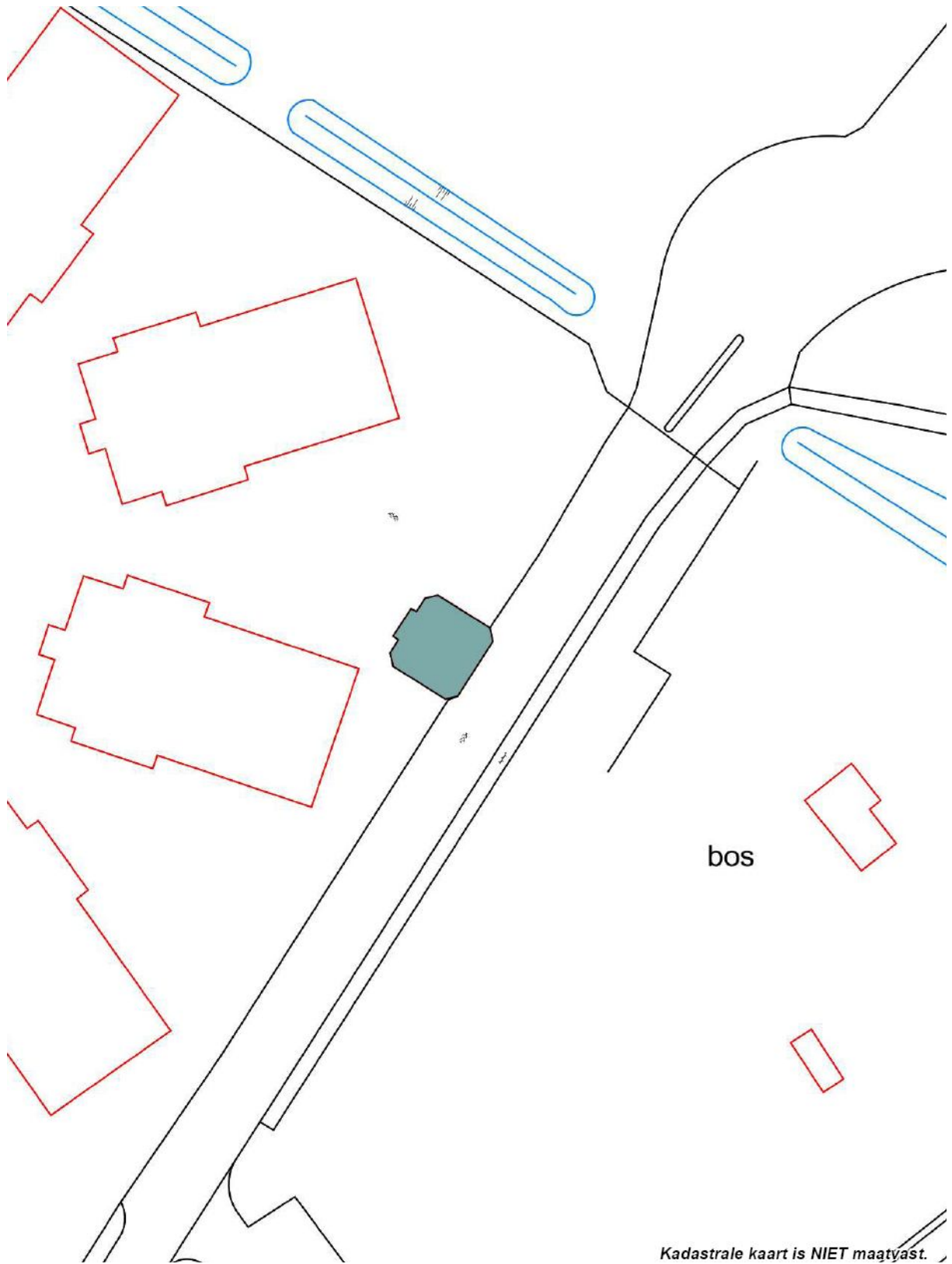
Foto's

Kaart met bescherming

luchtfoto

Kaart met bescherming

Kadastrale kaart is NIET maatvast.